

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้านี้ มุ่งศึกษามโนทัศน์และการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ผู้ทำการศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 จำนวน 62 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, หน้า 607-608, อ้างอิงใน บุญใจ ศรีสถิตนรากุล, 2545) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 62 แห่งดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สถานศึกษาขนาดใหญ่	703	248
สถานศึกษาขนาดกลาง	1,030	278
สถานศึกษาขนาดเล็ก	392	196
รวม	2,125	722

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมโนทัศน์และการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านขนาดของสถานศึกษา และตำแหน่งในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับมโนทัศน์การบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับมโนทัศน์การบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ด้านดังนี้ 1) ความหมาย หลักการและแนวคิดของการบริหารการเปลี่ยนแปลง 2) คุณภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับมโนทัศน์ของแต่ละสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบวัด แบบถูก-ผิด ที่มีการให้คะแนนแบบ 0 และ 1 จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกระดับมโนทัศน์การบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาจากคะแนนที่ (T score) ซึ่งเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standard Score Norms) เนื่องจากเป็นลักษณะของแบบสอบถามแบบอิงกลุ่ม (Norms – Referenced Tests) ที่มุ่งวัดผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ความสามารถของผู้ตอบแบบสอบถาม และจำแนกระดับความรู้ความสามารถของผู้ตอบที่แตกต่างกัน คะแนนที่ได้จึงนำไปแปลความหมายโดยเปรียบเทียบความรู้ความสามารถระหว่างกลุ่มผู้ตอบด้วยตนเอง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงเลือกใช้คะแนนที่เป็นเกณฑ์ ทั้งนี้เพราะการศึกษามโนทัศน์การปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงยังอยู่ในระยะเริ่มต้น จึงไม่มีเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจน

สถานศึกษาที่มีมโนทัศน์ระดับสูงกว่าคะแนนที่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีคะแนนที่ (T score) ของคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์การบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา ตั้งแต่ 50 ขึ้นไป ($\geq T50$)

สถานศึกษาที่มีมโนทัศน์ระดับต่ำกว่าคะแนนที่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีคะแนนที่ (T score) ของคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์การบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา ต่ำกว่า 50 ($\leq T50$)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานการศึกษา เป็นต้น เพื่อกำหนดกรอบมโนทัศน์และการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารมากำหนดกรอบแนวคิดและนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย

มโนทัศน์การบริหารการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน คือ

- 1) ความหมาย แนวคิดหลักการของการบริหารการเปลี่ยนแปลง
- 2) คุณภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของการเปลี่ยนแปลง
- 3) กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลง

การปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน คือ

- 1) การเตรียมการในการบริหารการเปลี่ยนแปลง
- 2) การดำเนินการบริหารการเปลี่ยนแปลง
- 3) การสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับมโนทัศน์และการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ครอบคลุมนิยามศัพท์ โดยมีข้อคำถามด้านมโนทัศน์การบริหารการเปลี่ยนแปลงจำนวน 30 ข้อ และคำถามด้านการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงจำนวน 36 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 66 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระและปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้องตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1. รศ.ดร.ฉลอง ชาตภูประชีวิน ตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายบริหาร ระดับ 9
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ผศ.อรรถวุฒิ จารุสาธิต ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ดร.จิตติมา วรรณศรี ตำแหน่งอาจารย์ ประจำภาควิชาบริหารและ
พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. นายสุชน วิเชียรสรรค์ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา
ระดับ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39
5. นายสมชาย ยอดเพชร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนแหลมรั้งวิทยาคม
อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยการลงความเห็นและให้คะแนน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index : IOC) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2542, หน้า 113-114)

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามมโนทัศน์และการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบข้อคำถามทีละข้อโดยให้คะแนนดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอบถาม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอบถาม
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอบถาม

ข้อคำถามใดมีค่า IOC ใกล้ 1.00 แสดงว่าความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหาดีมาก ถ้ามีค่าน้อยกว่า 0.50 แสดงว่าความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหาน้อยต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้งไป และถ้ามีค่า IOC เป็นจำนวนลบ แสดงว่าแบบสอบถามข้อนั้นไม่มีความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ค่าที่ใช้ได้ 0.50 ขึ้นไป

สำหรับแบบสอบถามมโนทัศน์และการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.60 – 1.00 และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปนำไปใช้ได้

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงและแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ และเลือกข้อคำถามที่ใช้ได้ นำไปใช้สำหรับการสอบถาม แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่เกิดขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของ Cronbach' Alpha (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2541) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามมโนทัศน์และการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เท่ากับ 0.63

8. ปรับปรุงแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 จำนวน 62 แห่ง

2. ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 และขอความอนุเคราะห์สถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้จำหน่ายของพร้อมติดแสตมป์ไว้เรียบร้อยแล้ว

3. แบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ทั้งหมด 62 แห่ง จำนวนแบบสอบถาม 722 ฉบับ ได้รับคืนมาจริงจำนวน 722 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ตำแหน่งในสถานศึกษาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางพร้อมความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจำแนกระดับของมโนทัศน์การบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1 คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับมโนทัศน์การบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลงเป็นคะแนนที่ (T Score) แล้วนำมาเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางพร้อมความเรียง

2.3 พิจารณาจำแนกระดับมโนทัศน์เกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

สถานศึกษาที่มีมโนทัศน์ระดับสูงกว่าคะแนนที่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีคะแนนที่ (T score) ของคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์การบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาตั้งแต่ 50 ขึ้นไป ($\geq T50$)

สถานศึกษาที่มีมโนทัศน์ระดับต่ำกว่าคะแนนที่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีคะแนนที่ (T score) ของคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์การปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาต่ำกว่า 50 ($\leq T50$)

2.4 คำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจำแนกระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์แปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนโน้ตส์และการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และตำแหน่งในสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบค่าเฉลี่ย (t-test)

สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คะแนนที (T – Score)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติค่าที (t – test) สถิติค่าเอฟ (F – test)